

SARAR İLKOKULU VELİ BÜLTENİ

MESLEKİ HEDEF BELİRLEME SÜRECİNDE AİLENİN ROLÜ

NİSAN, 2024

Meslek; hayatın çok büyük bir bölümünde düzenli ve sürekli yapılan ve sonucunda para kazanılan bir süreçtir. Meslek bireyin ailesinden sonra aidiyet taşıdığı en büyük olgu, bir yaşam biçimidir. Birey ancak başarılı olduğu alanda diğer insanlar için iyi bir hizmet üretebilir. Kendisine uygun olmayan bir meslekte yıllarca süre tam zamanlı çalışan birisi için bu süreç hem kendisi hem de kendisinden hizmet alacak insanlar için hayal kırıklığı olacaktır. Bu yüzden bireylerin kendilerine uygun bir meslek alanı seçmeleri çok önemlidir.

Meslek seçimine karar verme uzun bir yolculuktur. Bu yolculuk bireyin neleri yaparken zevk aldığını, güçlü yönlerini, hangi becerilere sahip olduğunu keşfetmeye başladığı erken çocukluk döneminde, aile içinde başlar. "Büyüme Dönemi" dediğimiz bu süreçte çocuklar içinde buldukları çevreyi keşfeder. Çocuklar kurdukları hayaller ve oynadıkları oyunlar aracılığıyla yetişkin rollerini denerler. Büyüme Dönemi, 4-14 yaşları arasında yer alır. Bu dönemde, çocuklarda meslek kavramı oluşmaya başlar, çocuklar etrafındaki farklı mesleklere sahip olan kişilerin farkına varır. Bu süreçte çocuğun kendi özelliklerini ve çevresel olanaklarını keşfetmesi için ebeveynlerin destek olması gerekir.

Unutmayınız ki meslek seçimi sizin çocuğunuz adına vereceğiniz bir karar değildir. Bu konuda bilinçli ya da bilinçsiz bir baskı kurmak ya da duygusal olarak çocuğu manipüle etmeye çalışmak uygun değildir. Meslek seçiminde en sağlıklı yaklaşım çocuğunuzun kendisini tanıyıp, kendi ihtiyaçları ve topluma sunmak istediği faydayı dikkate alarak kendisi için en uygun kararı alabileceği farkındalığa erişmesini sağlamaktır.

Hem anne hem de babası ile zaman geçiren, evde ya da dışarıda çeşitli aktiviteler yapan, ilgi ve yeteneklerini belirginleştirmek için başarılı ya da başarısız olabileceği çeşitli deneyimler yaşama fırsatı bulan, anne ve babasıyla arasında güçlü bir bağ ve açık bir iletişim olan çocuklar kendisini doğru biçimde tanıma ve uygun kararlar alma yönünde çok daha şanslıdır.

Bireyin iyi performans sergileyebileceği ve icra etmekten memnun olabileceği bir mesleği seçebilmesi bazı koşulları gerektirir.

Bu koşullar:

1) Çocukların Kendi Yeteneklerini Tanıması

Yetenek; bir işi, görevi ya da etkinliği daha başarılı, hızlı ve kolay biçimde yapabilmektir. Herkesin yetenekleri birbirinden farklıdır. Örneğin bazı kişiler çok hızlı matematiksel işlemler yapabilir, bazıları iyi fotoğraf çekebilir, bazıları ise çok iyi yemek yapabilir.

2) Çocukların Kendi İlgi Alanlarını Tanıması

İlgi; yapmaktan hoşlanılan etkinlikleri ifade eder. İnsanlar ilgi duyduğu etkinlikleri yaparken kolay kolay sıkılmaz ve doyum sağladığını hisseder. İlgi duyduğu faaliyetleri istekli bir şekilde yapar.

Herkesin yapmaktan hoşlandığı etkinlikler birbirinden farklı olabilir. Örneğin bazı kişiler sanatsal etkinliklere ilgi duyarken bazıları sportif etkinliklere ilgi duyar. Birey ilgi duyduğu bir etkinliğe zaman ayırmak ister ve büyük ihtimalle o yaptığı etkinlikte başarılı olur. Bu yüzden çocukların kendi ilgi alanlarını tanıması ve hangi alanlarda çalışırken daha başarılı olacağını ve yaptığı çalışmalardan doyum alacağını keşfetmesini sağlar.

3) Çocukların İlgi ve Yetenek Alanları Arasındaki İlişkiyi Keşfetmesi

Bir birey olarak genelde başarılı olduğumuz aktiviteleri yaparken keyif alır ve doyum sağlarız. Ancak ilgimizi çektiği halde yeteneğimiz olmayan, başaramadığımız aktivitelere karşı ilgimiz azalabilir. Örneğin resim yapmayı çok sevdiğimiz halde çizim yapma becerimiz zayıfsa ve uğraştığımız halde geliştiremiyorsak zamanla resim yapmayı bırakabiliriz. Bu nedenle meslek seçiminde sadece ilgi alanlarını değil yetenek alanlarını da dikkate almak çok önemlidir.

İlgi ve yeteneklerimiz uyumluysa o alanda kendimizi geliştirmeye daha istekli oluruz. Örneğin yemek yapmayı çok seviyorsak ve aynı zamanda koku alma, tat alma duyularımız gelişmişse ve lezzetli ürünler pişirme becerimiz varsa daha lezzetli ve güzel yemekler yapmak için uğraşmaya devam ederiz. Hatta bu etkinliği meslek olarak yapmayı tercih edebiliriz. Bu açıdan çocuklarımızın ilgi ve yetenekleri arasındaki ilişkileri fark etmesi doğru tercih yapabilmesini kolaylaştırır.

4) Çocukların Meslekleri Tanıması

Erken çocukluk döneminden itibaren çocuklar mesleklerle ilgili yaşları düzeyinde bilgiler edinmeye başlar. Çocukların yalnızca yakın çevrelerindeki meslekleri değil, sıra dışı ve güncel meslekleri de tanımaları önemlidir.

Çocuğum Mesleki Hedef Belirleme Sürecinde Hangi Soruların Cevaplarını Keşfetmeli?

- Meslek ve iş nedir?
- Meslek seçimi neden önemlidir?
- Bu meslekte çalışabilmek için kişilik özellikleri neler olmalıdır? (Örneğin çok sakın olabilmek, zorluklar karşısında pes etmemek, yaratıcı olmak...)
- Kendi yetenek alanlarım, yani iyi yapabildiğim işler neler?
- Yapmaktan hoşlandığım işler, uğraşı alanları/hobiler neler?
- Seçmek istediğim meslekler hangi becerileri/yetenekleri gerektiriyor?
- Seçmeyi istediğim meslekler nasıl bir eğitim sürecini tamamlamayı gerektiriyor?
- Seçmek istediğim meslekte aranan fiziksel özellikler neler olabilir? Acaba bu işler yapılırken en fazla hangi organlar kullanılıyor olabilir? (El, kol, parmak, ayak, göz...)
- Nasıl bir çalışma ortamında verimli olurum? (Örneğin bu meslek ekip çalışması mı bireysel çalışma mı gerektirir? Kapalı alanda mı açık alanda mı çalışılır?...)
- Seçmeyi planladığım mesleğin çalışma saatleri, çalışma düzeni, statüsü, kazanç düzeyi benim beklentimle uyumlu mu?
- Seçmeyi düşündüğüm mesleğin ne gibi avantajları ve dezavantajları var (örneğin eğlenceli olması, seyahat gerektirmesi, riskli görevler içermesi vb.)

Çocukların Doğru Mesleki Hedefler Belirleme Süreçlerini Desteklemek İçin Anne ve Babalara Öneriler:

- Çocuklarınızı farklı sanatsal ve sportif aktivitelerle tanıştırın.
- Çocuğunuz bir aktiviteyi bırakıp yeni bir aktivite denemek istediğinde bu durumu bir işin sonunu getirememesi olarak değerlendirmek yerine kendisini tanıma süreci olarak değerlendirin.

- Çocuğunuzun tüm zamanını sürekli farklı aktivitelerle ya da sıkılmaması için dijital dünyayla doldurmayın. Çocuğunuz sıkıldığı zamanlarda kendisiyle ve ne yapmak istediğiyle ilgili düşünmeye başlayacak ve problem çözme becerileri, üretkenliği ve yaratıcılığı gelişecektir.
- Deneyimlediği sanatsal ve sportif aktivitelerde başarı odaklı olmak yerine çocuğunuzun çabalarını destekleyin.
- Çocuğunuzun olumlu özelliklerini destekleyin.
- Çocuğunuzun özelliklerini tanımanın ve kendisini tanımasını sağlamanın en önemli yolu ev içerisinde ve dışarıda birlikte farklı aktiviteler yapmaktır. Örneğin birlikte evde yemek pişirme, tamirat ve dekorasyon işleri yapma, oyun oynama, filmler izleme; dışarıda tiyatro ve sinemaya gitme, resim sergisine ve konserlere katılma gibi aktivitelerle çocuğunuzun hangi ortamlarda bulunmaktan keyif aldığını keşfedin. Bu etkinlikleri bir kere değil yaşı düzeyinde çeşitlendirerek yaşam boyu gerçekleştirin.
- Çocuğunuzla bağınızı kuvvetlendirin ve sohbet edin. Bir şey öğretme ihtiyacı hissetmeden ve yargılayıcı olmadan çocuğunuzla yaptığınız doğal ve içten sohbetler hem çocuğunuzun tanımanıza hem de onun kendisini tanımasına yardımcı olacaktır.
- Çocuğunuza selam, merhaba, iyi günler, günaydın, iyi geceler, afiyet olsun gibi ifadeleri kullanmayı öğretmek sosyal yaşam becerilerini destekleyin.
- Çocukların hem yakın çevresinde bulunan hem de sıra dışı ve güncel meslekleri de tanımaları için kitaplar okuma, çalışma ortamlarını ziyaret etme, meslek elemanları ile tanışma, meslek elemanlarının hayatlarını araştırma vb. aktiviteler yapın.

KAYNAKLAR

Eryılmaz, A., Mutlu, T. (2017). Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. Current Approaches in Psychiatry;9(2):227-249 doi:10.18863/pgy.281802
https://cankayaram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/06/06/119806/dosyalar/2023_09/15143313_MESLEK-SECIMI.pdf
https://cankayaram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/06/06/119806/dosyalar/2023_09/15143254_MESLEKI-HEDEF-BELIRLEMEDE-EBEVEYN-ISBIRLIGI.pdf